

Neophodna provjera nadovjere širom BiH

Agencije koje se bave provedbom imovinskih zakona (PLIP) ističu potrebu za provjerom nadovjere ugovora o korištenju stanova od strane privremenih korisnika u cijeloj BiH.

Stambeni organi vlasti koji su zaduženi za primjenu kriterija utvrđenih u amandmanima koje je Visoki predstavnik donio u oktobru 1999. godine iste ne primjenjuju. Zbog toga je od vitalnog značaja da javni pravobranitelji izvrše analizu tog procesa kako bi osigurali zaštitu javnih interesa.

Iako bi bilo korisno da se kriteriji za nadovjeru utvrđeni u entitetskim imovinskim zakonima dodatno pojašne, slijedeće kategorije ljudi su isključene iz nadovjere u skladu sa zakonom:

- ljudi koji nisu podnijeli zahtjev za povrat imovine, koji su povukli zahtjev ili oni koji nisu podnijeli zahtjev za provedbu odluka koje se odnose na njihovu predratnu imovinu;
- višestruki korisnici;
- privremeni korisnici koji su prodali ili zamjenili svoju predratnu imovinu; i
- ljudi koji su dobili besplatnu pomoć od javnih organa vlasti za izgradnju ili kupovinu stambene jedinice uključujući i pomoć u formi dodjele zemljišta u društvenom vlasništvu.

Vjerujemo da možda postoje hiljade slučajeva nezakonite nadovjere i da su mnogi od njih već rezultirali nezakonitom privatizacijom. Stanovi za koje nije podnesen zahtjev za povrat koji su nezakonito privatizirani nisu na raspolaganju kao alternativni smještaj kao što je propisano zakonom. U slučajevima kada su stanovi za koje je podnesen zahtjev za povrat nezakonito privatizirani, predratni nosioci stanarskog

prava mogu godinama čekati da ostvare svoje pravo na povrat stanova.

Od ključnog je značaja da javni pravobranitelji širom BiH rade zajedno sa stambenim organima vlasti na pregledu svih izvršenih nadovjera i provjeri novih. U slučajevima kada se utvrdi da je izvršena nezakonita nadovjera, takva nadovjera se treba staviti van snage. U slučajevima nezakonite privatizacije, javni pravobranitelji moraju pokrenuti parnični postupak kako bi poništili izvršenu kupovinu, nakon čega bi mogla uslijediti deložacija nezakonitog korisnika. Stambeni dužnosnici koji vrše nezakonitu nadovjeru ugovora i time krše imovinske zakone mogu biti sankcionirani ili od strane entitetskih ili kantonalnih upravih inspektora, što može rezultirati njihovom suspenzijom ili drugim disciplinskim mjerama. Isto tako, protiv takvih dužnosnika javni tužioci mogu pokrenuti postupak zbog kršenja imovinskih zakona. Agencije uključene u PLIP očekuju od nadležnih organa vlasti da u cijelosti istraže sve navodne slučajeve nezakonite nadovjere i privatizacije.

Proces provjere nadovjere će biti jako težak. Postoje vjerodostojni izvještaji o ozbiljnim slučajevima korupcije koji se odnose na nadovjeru u koju su uključeni političari na visokim dužnostima. Takođe će biti potrebno da javni tužioci širom BiH izvrše svoju dužnost kada se tokom provjere otkriju dokazi o krivičnim djelima. Ukoliko provjera nadovjere još uvijek nije započela u cijeloj zemlji, organizacije uključene u PLIP imaju indikacije o slijedećem:

- javnim pravobraniteljima koji su izloženi prijetnjama od strane onih koji su izvršili nezakonitu nadovjeru;
- javnim pravobraniteljima koji i sami žive u nezakonito nadovjerenim stanovima;
- privremenim korisnicima koji su uspjeli nezakonito nadovjeriti ugovore putem podmićivanja prvo predratnih nosilaca stanarskog prava da povuku svoje zahtjeve za povrat, a zatim i stambenih organa;

- privremenim korisnicima koji su bili uvjereni da će moći ostati u svojim nezakonito nadovjerenim stanovima pa čak nisu ni podnijeli zahtjev za povrat svojih predratnih stanova.